

साहित्यम्

पत्र संख्या - DSCC - 06

पाठ्यक्रम विवरणम् - दृश्यकाव्यस्वरूपनिरूपणम्

भाग - 1	क्रेडिट - 1	यूनिट - 1	होरा - 16-20
---------	-------------	-----------	--------------

१. दृश्यकाव्यम्
- नाटकलक्षणम्
 - अभिनयः
 - अङ्कलक्षणम्
 - रूपक-उपरूपकभेदाः
 - गर्भाङ्कलक्षणम्

भाग - 2	क्रेडिट - 1	यूनिट - 2	होरा - 16-20
---------	-------------	-----------	--------------

२. नान्द्यादिस्वरूपम्
- अर्थोपक्षेपकाः
 - नान्दीस्वरूपम्
 - अर्थप्रकृतयः
 - प्रस्तावनाभेदाः
 - वृत्तयः

भाग - 3	क्रेडिट - 1	यूनिट - 3	होरा - 16-20
---------	-------------	-----------	--------------

३. सन्ध्यादिनिरूपणम्
- नाट्यालङ्काराः
 - सन्धयः तदङ्गानि च
 - लास्याङ्गानि
 - पताकास्थानकम्

भाग - 4	क्रेडिट - 1	यूनिट - 4	होरा - 16-20
---------	-------------	-----------	--------------

४. प्रकरणादिरूपकभेदाः, नाटिकादि- उपरूपकभेदाश्च

- प्रकरणादिसमवकारान्तरूपकाणि
- नाटिकादिप्रस्थानकान्तोपरूपकाणि
- शिल्पकादिभागिकान्तोपरूपकाणि
- डिमादिवीथ्यन्तरूपकाणि
- उल्लाप्यादिश्रीगदितान्तोपरूपकाणि

पाठ्य/सन्दर्भग्रन्थाः - साहित्यदर्पणः- षष्ठः परिच्छेदः ।

साहित्यम्

पत्र संख्या - DSCC - 07

पाठ्यक्रम विवरणम् -

भाग - 1	क्रेडिट - 1	यूनिट - 1	होरा - 16-20
---------	-------------	-----------	--------------

दृश्यकाव्यम् - अभिज्ञानशाकुन्तलम् (भाग: १)

१. कविकृतिपरिचयः प्रथमोऽङ्कः च

- महाकवेः कालिदासस्य नाट्यकृतीनां वैशिष्ट्यम्, अभिज्ञानशाकुन्तलम्, तदीयकथावस्तुनः स्रोतश्च

प्रथमोऽङ्कः -

- या सृष्टिः इत्यारभ्य सारङ्गोणातिरंहसा इत्यन्तं यावत्।
- सूतः - आयुष्मन्! कृष्णसारे ददच्चक्षुः इत्यारभ्य वैखानसः-
साधयामस्तावत् इत्यन्तं यावत्।
- राजा- सूत! नोदय अश्वान् इत्यारभ्य लब्धावकाशो मे मनोरथः इत्यन्तं यावत्।
- पुनरपि वक्तुकाम आर्यः इत्यारभ्य प्रथमाङ्कसमाप्तिं यावत्।

भाग - 2	क्रेडिट - 1	यूनिट - 2	होरा - 16-20
---------	-------------	-----------	--------------

२.द्वितीयोऽङ्कः

- विदूषकः - भोः दिष्टम्, एतस्य मृगयाशीलस्य राज्ञः इत्यारभ्य
तेन हि अयं सुगृहीतो जनः इति यावत्।
- राजा - यत्र वक्ष्यामि इत्यारभ्य यद् देवः आज्ञापयति इति यावत्।
- विदूषकः- कृतं भवता निर्मक्षिकम् इत्यारभ्य इदं च रूपवतीनाम् इति यावत्।
- राजा- इदं च मे मनसि वर्तते इत्यारभ्य द्वितीयाङ्कसमाप्तिं यावत्।

शास्त्री-तृतीय-सत्रार्द्ध [पारम्परिक विषय]

भाग - 3	क्रेडिट - 1	यूनिट - 3	होरा - 16-20
---------	-------------	-----------	--------------

३.तृतीयोऽङ्कः

- शिष्यः – अहोमहानुभावःपार्थिवोदुष्यन्तःइत्यारभ्यराजा -
भवतु श्रोश्याम आसां विश्रम्भकथितानि इति यावत्।
- सख्यौ- हला शकुन्तले ! अपि सुखायते इत्यारभ्यउभे-
स्निग्धजनसंविभक्तं हि दुःखं सह्यवेदनं भवति इति यावत्।
- राजा- पृष्टा जनेन इत्यारभ्य स्रस्तं मया प्रतिसार्यते इति यावत्।
- प्रियंवदा- हला मदनलेखः अस्मै क्रियताम् इत्यारभ्य तृतीयाङ्कसमाप्तिं यावत्।

भाग - 4	क्रेडिट - 1	यूनिट - 4	होरा - 16-20
---------	-------------	-----------	--------------

४.चतुर्थोऽङ्कः

- अनसूया- प्रियंवदे! यद्यपि गान्धर्वेण विवाहेन इत्यारभ्य
प्रियंवदा- सखि! अवचितानि बलिकर्मपर्याप्तानि कुसुमानि इति यावत्।
- अनसूया- ननुप्रियसख्याःइत्यारभ्यप्रियंवदा- नवमालिकांसिञ्चतिइतियावत्।
- शिष्यः- वेलोपलक्षणार्थम् इत्यारभ्य शकुन्तला- जाने वां नैपुण्यम् इति यावत्।
- काश्यपः- यास्यत्यद्य शकुन्तलेति इत्यारभ्य चतुर्थाङ्कसमाप्तिं यावत्

पाठ्य/सन्दर्भग्रन्थाः -

१. अभिज्ञानशाकुन्तलम्

सहायकग्रन्थः

१. संस्कृतसाहित्येतिहासः

अथवा

केन्द्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय, जनकपुरी (नई दिल्ली)

शास्त्री तृतीय सत्रार्द्ध

साहित्यम्

पत्र संख्या- DSCC- 07

पाठ्यक्रम-विवरणम्

भाग- 1	क्रेडिट-1	यूनिट- 1	होरा-16-20
--------	-----------	----------	------------

दृश्यकाव्यम्- मुद्राराक्षसम् (भाग- 1)

1. कविकृतिपरिचयः प्रथमोऽङ्कश्च

- महाकवेः विशाखदत्तस्य नाट्यकृतीनां वैशिष्ट्यम्, मुद्राराक्षसम् तदीयकथावस्तुनः स्रोतश्च प्रथमोऽङ्कः- मुद्राप्राप्ति-नामकः
- धन्या केयं स्थिता इत्यारभ्य को हर्तुमिच्छति हरेः परिभूय दंष्ट्रामिति यावत्।
- नन्दकुलकालभुजगीमित्यारभ्य ते भृत्याः नृपतेः कलत्रमितरे संपत्सु चापत्सु च यावत्।
- तन्मयाप्यस्मिन्नवस्तुनि इत्यारभ्य परीक्षितगुणान्ब्राह्मणान्प्रेषयामि यावत्।
- चाणक्यः- शार्ङ्गरव ! उच्यतामस्मद्वचनाद् इत्यारभ्य प्रथमाङ्कसमाप्तिं यावत्।

भाग- 2	क्रेडिट-1	यूनिट- 2	होरा-16-20
--------	-----------	----------	------------

द्वितीयोऽङ्कः- भूषणविक्रय-नामकः

- आहितुण्डिकः- जानन्ति तन्तर्युक्तिमित्यारभ्य पुरन्धीणां प्रज्ञा पुरुषगुणविज्ञानविमुखी यावत्।
- पुथिव्यां किं दग्धाः प्रथितकुलजा भूमिपतय इत्यारभ्य श्रोतव्यमस्मात्सुभाषितं यावत्।
- राक्षसः- (विलोक्य) अये विराध ! इत्यर्धोक्ते ननु विरुढशमश्रु इत्यारभ्य मौर्यस्यैव फलन्ति पश्य विविधश्रेयांसि मन्नीतयः यावत्।
- विराधगुप्तः- अमात्य ! तथापि खलु प्रारब्धमपरित्याज्यमेव इत्यारभ्य अन्तर्पर्यन्तम्।

भाग- 3	क्रेडिट-1	यूनिट- 3	होरा-16-20
--------	-----------	----------	------------

तृतीयोऽङ्कः- कृतककलह-नामकः

- कञ्चुकीः- रूपादीन्विषयान्निरूप्य करणैर्यैरात्मलाभस्त्वया इत्यारभ्य गङ्गां शारन्नयति सिन्धुपतिं प्रसन्नां इति यावत्।
- अये ! कथमप्रवृत्तकौमुदीमहोत्सवं कुसुमपुरम् इत्यारभ्य प्रीतिं परां प्रगुणयन्ति गुणाः ममैते यावत्।
- विजयतां वृषल इत्यारभ्य मलयकेतुमाश्रितौ इत्येषामपरागहेतवः यावत्।
- राजा- एवमेतेषु परिज्ञातापरागहेतुषु क्षिप्रमेव कस्मान्न प्रतिविहितमार्येण इत्यारभ्य अन्तर्पर्यन्तम्।

भाग- 4	क्रेडिट-1	यूनिट- 4	होरा-16-20
--------	-----------	----------	------------

चतुर्थोऽङ्कः- प्रलोभन-नामकः

- आदितः नेयो मया रिपुवधूनयनानि वाष्पः यावत्।
- (प्रकाशम्) आर्य जाजले ! इत्यारभ्य स आत्यन्तिको भविष्यतीति यावत्।
- करभकः- अस्त्यन्यदपि चन्द्रगुप्तस्य कोपकारणम् इत्यारभ्य शोणं सिन्दूरशोणा मम गजपतयः पास्यन्ति शतशः यावत्।
- गम्भीरगर्जितरवाः इत्यारभ्य अन्तपर्यन्तम्।

पाठ्य/सन्दर्भग्रन्थाः-

1. मुद्राराक्षसम्

सहायकग्रन्थः-

1. संस्कृतसाहित्येतिहासः